

УДК 687.016: 791.83

**ОСОБЛИВОСТІ ПРОЕКТУВАННЯ КОСТЮМІВ
ДЛЯ ЦИРКОВИХ АРТИСТІВ**

А. В. ОБЧАРЕНКО, С. В. НЕЧІПОР

Українська інженерно-педагогічна академія

Цирк – це завжди свято, відчуття дитинства, чогось неймовірного і фантастичного. Тому необхідно підходити до підготовки кожного артиста з усією відповідальністю, починаючи з тренувань і закінчуючи деталями костюма. Щоб глядач запам'ятав дійсно якісне та шоу.

Актуальність даної статті полягає у необхідності розвитку циркового мистецтва, яка ґрунтується на результатах здійсненого аналізу стану сучасного циркового мистецтва, насамперед у Харкові. Так, було виявлено, що у студіях для занять цирковим мистецтвом однією з проблем є створення костюмів, які, зазвичай, переходять від одного покоління до іншого. Дизайн костюмів не змінюється з плином часу, залишається шаблонним. Одна модель костюма майже не відрізняється від іншої, відсутні сучасні елементи декору, технологія виготовлення відповідає ще радянським стандартам. Під час виступу такі костюми привертають мало уваги, артист не відчуває себе впевнено та комфортно. Глядач захоплюється технікою акробатичних номерів, проте його погляд не приковує зовнішній вигляд артиста. Важко навіть уявити собі успішний виступ артиста без відповідного традиціям і моді сценічного одягу. Професійно пошиті і оформлені костюми для шоу, цирку, костюми для сцени – це важлива складова успіху виступу.

А. Бадалян, директор німецької продюсерської компанії Art of Artistic, який вже багато років постачає в європейські цирки і шоу таланти з України зауважує, що «тепер вважається, що гарне шоу без українців зробити не можна». Однак, як повідомляє відомий український портал ТСН, «всі опитані виданням українські артисти зізналися, що з радістю працювали б на батьківщині, але те, що їм можуть запропонувати вітчизняні цирки, далеке від ідеалу, і не тільки з фінансової точки зору. Головна проблема українського цирку в тому, що він безнадійно відстав, констатують експерти: подача і антураж номерів не змінювалися з радянських часів, костюми з блискітками давно вийшли з циркової моди, а в трюках бездоганно залишилася хіба що техніка» [2].

Отже, питання створення сучасних циркових костюмів залишається актуальною і вимагає творчих підходів.

Мета статті полягає у тому, щоб шляхом аналізу робіт дизайнерів у цирковій індустрії, наприклад тих, які створюють костюми «Cirque Du Soleil», запропонувати такий варіант костюму, який би посилив інтерес публіки до артистів циркового мистецтва, зробив виступи артистів цирку більш цікавими, та захоплюючими.

Цирк Дю Солей створив найбільшу в світі фабрику костюмів. Масштаби конвеєра вражають: в рік їх виготовляється до 20000, до 5 тисяч пар взуття, витрачається 150 км тканини. Тканина закуповується тільки білого кольору, і потім обробляється і забарвлюється фахівцями відповідно

ескізам дизайнерів. Всі костюми створюються індивідуально і обов'язково в двох примірниках [5].

До костюму для циркового артиста пред'являються набагато більш жорсткі вимоги. Він повинен бути зручним, міцним, пристосованим до великих фізичних навантажень, еластичним, але при цьому і красивим, і драматичним, допомагати герою розповідати свою історію.

Костюми від дизайнерів цирку Дю Солей вражають своєю красою, технікою виконання та складністю. Так, наприклад, одна з дизайнерок цирку Дю Солей – Ліз Вандал, яку надихають картини Густава Клімта, дитячі книжки, індійські фільми та подорожі на створення неймовірних та трішки чудернацьких костюмів для артистів цирку (див. рис.1) [5].

Рис. 1. Циркові костюми для цирку Дю Солей» (автор Ліз Вандал)

Інша ж дизайнера – Кім Баретт, досліджувала різні види тварин, рослин і птахів, зміни в природі при зміні пір року. Щось запозичила з традицій північноамериканських індіанських племен. Не обійшлося і без сучасних технологій. Наприклад, щоб створити ефект поношеного одягу на костюмах тубільців, вона робила спеціальні принти на лайкрі і шкірі. Найскладніша і найвеличніша її робота – це наряд Кришталеві Людини. Кожен сантиметр його трико потрібно було покрити сотнями кришталиків і невеликих дзеркал. І зробити це так, щоб нічого не відвалилося, оскільки артист постійно в русі (рис. 2) [5].

Рис. 2. Цирковий костюм Кришталеві Людини (автор Кім Баретт)

Як каже сама Кім Баретт, «створювати нові світи завжди складніше, тому що ти робиш це з чистого аркуша, намагаєшся відірватися від звичних концепцій» [4].

Перед початком роботи дизайнерка не тільки вивчає історію моди, дивиться на тренди останніх років, але й замислюється над тим, чи зміниться клімат, політика, чи буде мати значення колір шкіри людини... Вона немов подорожує в машині часу, намагаючись зрозуміти спосіб мислення людей майбутнього [4].

Виходячи з вищевказаного, щоб створити ідеальний цирковий костюм необхідно знати останні тенденції моди, нові популярні технології та мати власні джерела натхнення. Проаналізувавши нині популярні технології в області дизайну сценічних костюмів, було виявлено спосіб створювання костюму з використанням ілюмінації, а саме – холодного неону [3].

Холодний неон був винайдений в недалекому минулому під тиском необхідності спростити процес виробництва світлових вивісок. Робота з неоновими трубками досить складна і дорога, так що виникла потреба в аналогу. Холодний неон – це шнур ПВХ, в який залитий тонкий провід. Його основне корисна властивість – можливість різати і паяти при будь-яких умовах. Крім того, неон здатний приймати будь-який колір, тобто, можна застосувати для найрізноманітніших (в естетичному плані) цілей. Без проблем монтується в дуже важкодоступних місцях за рахунок малої товщини своїх шнурів [3].

Костюми з використанням холодного неону дуже популярні у танцювальній індустрії, це дуже приваблює глядацькі погляди та зачаровує. Але в цирковій індустрії такого способу оздоблення костюмів ще немає, навіть у всесвітньо відомому цирку Дю Солей. Цей спосіб достатньо економічний порівняно з тим, скільки коштує оздоблення костюму для виступу стразами або камінцями, враховуючи те, що це ручна робота. Спосіб кріплення холодного неону до одягу досить простий – шляхом приклеювання молекулярним клеєм, або пришиванням прозорою волосінню.

Приклад костюму з використанням холодного неону наведений на рисунку 3.

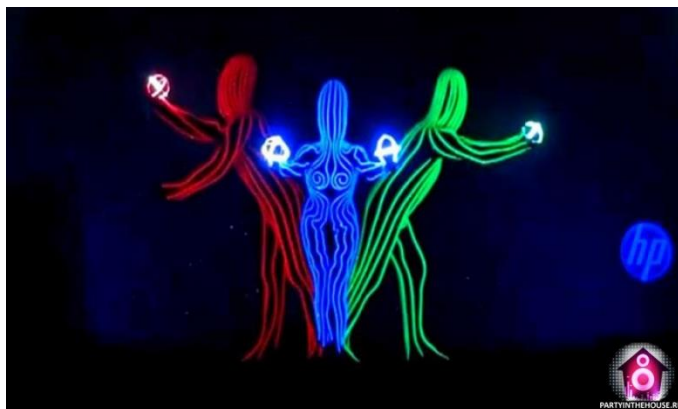

Рис. 3. Приклад костюмів з використанням холодного неону (театр Квасса – «Сяйво»)

Отже, виходячи з вищевикладеного, виникає питання створення якісних костюмів для циркових артистів. Наступних досліджень вимагає

грунтовний аналіз конструктивних та технологічних аспектів виготовлення костюмів для циркових артистів з використанням холодного неону. Дизайнерське рішення має бути адаптоване до циркової програми та змісту її номерів. Ймовірно, це може привернути увагу до циркових артистів та підсилить інтерес до мистецтва цього виду.

Наше дослідження стосується проектування костюмів для циркових акробатів. Тому, подальший опис буде стосуватись саме цього питання.

Сучасне різноманіття товарів швейного виробництва вітчизняного і закордонного виробника, володіння інформаційним простором без обмежень, вимагає від дизайнерів одягу нових, неординарних і перспективних рішень, оскільки одяг один з наймасовіших і найчастіше змінюваних продуктів дизайну. Це безпосередньо стосується циркового мистецтва, а саме циркової моди. Пошук нових форм, нових прийомів носіння, нових варіантів підбору комплектності, нових фактур, екологічних і функціональних рішень, раціональної конструкції і продуманої технології — ось ті основні завдання, які стоять перед сучасним дизайнером.

Отже, необхідно підібрати матеріали для виготовлення костюмів. Вимоги, що пред'являються для виготовлення костюмів акробатів наведено у таблиці 1.

Таблиця 1 – Вимоги, що пред'являються до матеріалів для циркових костюмів акробатів

№	Назва показника	Вимоги, що пред'являються
1	Міцність	Матеріал не «розповзається» і не деформується при механічних навантаженнях: розтягуванні, крученні, вигині
2	Зносостійкість	Тканина не втрачає своїх властивостей при частому пранні, наявності зайвої вологи, поту тощо
3	Безпека	Купальник не здавлює тіло і не перешкоджає нормальному диханню і кровообігу акробатів
4	Еластичність	Костюм щільно облягає фігуру без провисання і складок, розтягується при рухах акробата
5	Гіпоалергенність	Тканина не подразнює шкіру і не викликає алергії
6	Довговічність	Костюми, особливо тренувальні, потребують частого прання, яке матеріал переносить, не втрачаючи зовнішнього вигляду
7	Незминальність	Не допускається утворення на тканині в процесі експлуатації заломів і складок
8	Простота догляду	Одяг легко прати і він швидко сохне, не потребує зайвих зусиль з відновлення зовнішнього вигляду шляхом волого-теплової обробки

Костюм, що проектується має задовольняти і естетичним вимогам. В цьому випадку при виборі тканини слід звертати увагу на такі властивості матеріалів, як: забарвлення; наявність візерунка та принтів, ступінь драпірування, прозорість, блиск, структура поверхні.

Крім того, слід зауважити, що не всі тканини зберігають свої властивості при нанесенні на них декоративних елементів – стразів, пасток, мережива, застібок і т.п. Багато матеріалів стають менш еластичними і пружними, стягуються строчками, негативно реагують на волого-теплову обробку тощо... Тому, перш ніж зупинити вибір на тому чи іншому

матеріалі, потрібно добре уявляти, як він поведе себе не тільки при пошитті, але і в процесі експлуатації.

Сучасні купальники і тренувальні костюми для занять спортивною і художньою гімнастикою шийються зі змісових тканин, що поєднують в собі природні і хімічні волокна. Яким би не був склад матеріалу, в ньому обов'язково мають бути присутні еластичні волокна.

Отже, виходячи з вищевказаного, можемо запропонувати цирковим артистам костюм з використанням холодного неону, розробивши ескіз костюму відповідно до циркової програми (див. рис. 4). Запропоновані моделі відповідають сучасним технологіям та тенденціям моди.

Подальші дослідження мають бути спрямовані на розробку конструкції вузлів та з'єднань виробу. При цьому потрібно врахувати не тільки функціональність, зручність, економічність, але й врахувати міцність з'єднання неону з основною частиною виробу з метою безпеки та довговічності виробу.

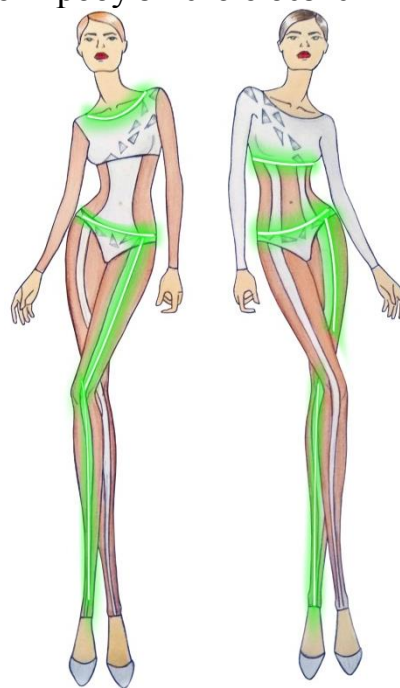

Рис. 4. Ескіз моделей з використанням холодного неону для парного виступу циркових акробатів

Література

1. Аннабель Лі. Історія бренду: Cirque du Soleil – [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://uk.theoutlook.com.ua/article/7004/Istoriya-brendu-cirque-du-soleil.html>.
2. Українських циркових артистів розхалують по всьому світові [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://tsn.ua/ukrayina/ukrayinskih-cirkovih-artistiv-rozhaluyut-po-vsomu-svitovi-283239.html>
3. Холодный неон – что это такое? [Электронный ресурс] / Режим доступа: <http://electric-tolk.ru/xolodnyj-neon-cto-eto-takoe/>
4. Художник по костюмам шоу Cirque du Soleil Ким Барретт: как создаются новые миры [Электронный ресурс] / Режим доступа: <http://ru.hellomagazine.com/zvezdy/intervyu-i-video/20326-khudozhnik-po-kostyumam-shou-cirque-du-soleil-kim-barrett-kak-sozdayutsya-novye-miry.html>
5. Gala Lokhova. Cirque Du Soleil: костюмы. [Электронный ресурс] / Режим доступа: <http://galalokhova.com/people-and-projects/cirque-du-soleil-kostyumu/>